УДК 378.147:796
Трачук С.В.[1], Луо Сяньюй[2]
[1] канд. наук з фіз. вих. і спорту, доц., зав. каф. теорії і методики фізичного виховання, Національний університет фізичного виховання і спорту України
[2] асп. каф. теорії і методики фізичного виховання, Національний університет фізичного виховання і спорту України

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ВИКЛАДАЧІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ КИТАЮ

Анотація. *У тезах представлено результати аналізу рівня сформованості професійних компетентностей викладачів фізичного виховання в умовах модернізації системи вищої освіти Китаю. Встановлено домінування високого та достатнього рівнів більшості компетентностей, а також визначено напрями їх подальшого розвитку.*

Ключові слова: *професійні компетентності, викладач фізичного виховання, вища освіта Китаю, модернізація освіти, фізичне виховання*

Abstract. *The theses analyze the level of professional competencies of physical education teachers in the context of the modernization of higher education in China. The study revealed the predominance of high and sufficient levels of most competencies and identified areas for further professional development.*

Keywords: *professional competencies, physical education teachers, higher education in China, education modernization, physical education*

Сучасні трансформаційні процеси у сфері освіти зумовлюють необхідність оновлення підходів до підготовки педагогічних кадрів у закладах вищої освіти. Глобалізація освітнього простору, розвиток інформаційних технологій та соціально-економічні зміни формують нові вимоги до професійної діяльності викладачів, зокрема у сфері фізичного виховання. Від сучасного викладача очікується здатність до інноваційної діяльності, системного аналізу освітнього процесу та адаптації до сучасних професійних викликів [2, 3].

У Китайській Народній Республіці модернізація системи освіти супроводжується реформуванням змісту навчання та організації освітнього процесу. Важливого значення набуває проблема формування професійних компетентностей викладачів фізичного виховання як чинник забезпечення якості освіти [4]. Стратегічним орієнтиром розвитку системи фізичного виховання є державна концепція «Healthy China 2030», яка передбачає підвищення рівня професійної підготовки педагогічних кадрів та розвиток здоров'язбережувального освітнього середовища [5].

Перелік спеціальних педагогічних компетентностей було уточнено з урахуванням положень концепції «Health First» та державної стратегії «Healthy China 2030», а також результатів сучасних досліджень у сфері професійної підготовки викладачів фізичного виховання. Такий підхід дозволив сформувати систему індикаторів, що відображають основні напрями професійної діяльності педагогів у сфері фізичної культури та спорту, зокрема методичні, організаційні, здоров'язбережувальні та культурологічні складові.

Отримані результати оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей викладачів фізичного виховання за чотирирівневою шкалою (A-D) відображають відсотковий розподіл відповідей респондентів і дозволяють визначити домінантні тенденції професійної підготовленості.

Аналіз компетентності «Розробляти, застосовувати та аналізувати дидактичні втручання у дисципліну фізичне виховання» засвідчив високий рівень методичної готовності викладачів. Сумарний показник позитивних відповідей (A+B) становить 77%, а значення $\chi^2=35,72$ при $p<0,01$

підтверджує статистично значущу перевагу високого та достатнього рівнів, що свідчить про активне використання сучасних дидактичних технологій у навчальному процесі.

Щодо компетентності «Розробляти та впроваджувати програми фізичного виховання для студентів з особливими освітніми потребами», позитивні відповіді становлять 70%. Водночас частка рівнів C і D сягає 30%, що є одним із найвищих показників серед досліджених компетентностей (χ^2=24,64; p<0,01). Це свідчить про необхідність посилення інклюзивної складової у системі професійного розвитку викладачів.

Компетентність «Проєктувати, розробляти та оцінювати процеси викладання, пов'язані з фізичною активністю та спортом» характеризується одним із найвищих показників сформованості: сумарний рівень A+B становить 79% (χ^2=41,68; p<0,01). Це свідчить про орієнтацію педагогів на індивідуально-контекстуальний підхід до організації освітнього процесу.

Достатньо високі результати зафіксовано щодо компетентностей, пов'язаних із розумінням психомоторного розвитку, фізичних здібностей та біологічних основ функціонування організму під впливом рухової активності. Позитивні відповіді за цими показниками становлять 74-76% (p<0,01), що підтверджує належний рівень природничо-наукової підготовки викладачів фізичного виховання.

Компетентність, пов'язана з розумінням тілесного самовираження та невербальної комунікації, має 73% позитивних відповідей (χ^2=26,11; p<0,01). Це свідчить про сформованість культурологічного та комунікативного компонентів професійної діяльності педагогів.

Щодо компетентності «Зрозуміти основи запровадження шкільного спорту та розробляти освітні завдання», 72% позитивних відповідей (χ^2=23,54; p<0,01) підтверджують достатній рівень організаційно-методичної готовності викладачів до впровадження спортивно-освітніх програм.

Компетентність «Мати стратегії застосування елементів здоров'я щодо гігієни та харчування» демонструє 73% позитивних відповідей (χ^2=28,79; p<0,01). При цьому домінування рівня B свідчить про стабільний, але не максимально сформований рівень цієї компетентності, що потребує подальшого методичного поглиблення.

За компетентністю «Пропонувати стратегії навчання, які сприяють формуванню навичок регулярної фізичної активності», позитивні відповіді становлять 75% (χ^2=30,42; p<0,01). Це вказує на наявність у викладачів достатнього методичного інструментарію для формування мотивації

студентів до систематичної рухової активності.

Другий блок дослідження охоплював компетентності, пов'язані з організацією освітнього процесу та використанням педагогічних технологій. Зокрема, компетентність «Використовувати ігри як навчальний ресурс» має 74% позитивних відповідей (χ^2=27,88; p<0,01), що підтверджує активне застосування ігрових технологій у навчальному процесі.

Компетентність «Застосовувати методи фізичної активності у природному середовищі» демонструє 75 % позитивних відповідей (χ^2=29,03; p<0,01), що свідчить про готовність викладачів використовувати природне середовище як ресурс розвитку рухових якостей та формування екологічної культури.

За компетентністю «Використовувати інструменти оцінювання у дисципліні фізичне виховання» також зафіксовано 75% позитивних відповідей (χ^2=31,25; p<0,01), що підтверджує достатній рівень сформованості навичок педагогічного оцінювання.

Найнижчий показник позитивних відповідей (69%) зафіксовано щодо компетентності «Просувати додаткові види діяльності, пов'язані з фізичною активністю та спортом у межах та поза освітнім середовищем» (χ^2=16,87; p<0,01), що свідчить про наявність резервів розвитку позааудиторної фізкультурно-спортивної діяльності.

Компетентності, пов'язані з розумінням процесів навчання моторних навичок, проєктуванням рухових ситуацій та плануванням навчального процесу, демонструють стабільно високі показники (близько 76% позитивних відповідей; p<0,01). Це підтверджує сформованість професійно-конструктивної готовності викладачів до організації рухової діяльності студентів.

Компетентність «Критично аналізувати цінність фізичної активності та спорту для розвитку і благополуччя людини» також має 76% позитивних оцінок (χ^2=35,61; p<0,01), що свідчить про сформований аксіологічний компонент професійної діяльності.

Компетентність «Виявляти та запобігати ризикам для здоров'я, пов'язаним із невідповідною фізичною активністю» демонструє 76% позитивних відповідей (χ^2=31,54; p<0,01), що підтверджує орієнтацію викладачів на здоров'язбережувальну складову освітнього процесу.

Узагальнення результатів дослідження показало, що за всіма 22 компетентностями домінують високий (А) та достатній (В) рівні сформованості (69-79%). Статистичний аналіз підтверджує невипадковість отриманого розподілу відповідей. Водночас інклюзивний компонент та організація додаткової фізкультурно-спортивної діяльності залишаються пріоритетними напрямами подальшого професійного розвитку викладачів

фізичного виховання в умовах модернізації системи вищої освіти Китаю.

Список використаних джерел

1. Кузнецова Л. І., Долженко Л. П., Трачук С. В., Луо Сяньюй. Аспекти функціонування системи фізичного виховання в закладах освіти Китайської Народної Республіки. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. Серія 15. 2024. № 9(182). С. 153–156. DOI: https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.9(182).27.

2. Цуй Лун. Особливості підготовки вчителів фізичного виховання в Китайській Народній Республіці. *Адаптивне управління: теорія і практика*. 2022. № 13(25). URL: https://amtp.org.ua/index.php/journal/article/view/462/402 (дата звернення 27.02.2026).

3. Трачук С. В., Льо Сянюй, Мамедова І. С., Савельєва Г. В. Формування компетентностей викладачів в умовах трансформації фізичного виховання в Китаї. *Sport Science Spectrum*. 2025. № 2. С. 53–59. DOI: https://doi.org/10.32782/spectrum/2025-2-8.

4. Central Committee of the Communist Party of China, State Council of China. Healthy China 2030 Blueprint Guide. 2016. URL: http://www.gov.cn/zhengce/2016-10/25/content_5124174.htm (дата звернення 27.02.2026).